

Revoluția de la 1848-1849

1. Definiție

Locotenentă domnească = organ administrativ-politic (compus de obicei din mai multe persoane) care ține locul domnitorului (sau al monarhului) și exercită atribuțiile acestuia în timpul absenței, a incapacității lui sau în cazul când tronul este vacant.

2. Contextul internațional

- 12 ianuarie 1848 - la Palermo (Italia), a fost declanșat valul revoluționar european („*primăvara popoarelor*”) ⇒ a cuprins treptat Franța, spațiul germanic, Imperiul Austriac și Principatele Române:
 - a. Februarie - la Paris, a izbucnit revoluția, regimul monarhic condus de Ludovic Filip de Orleans (1830-1848) a fost înlăturat și s-a proclamat republica;
 - b. 13 martie - la Viena, a fost declanșată revoluția în Imperiul Austriac;
 - c. 15 martie - la Budapesta, a început revoluția ungarilor împotriva conducerii habsburgice.
- cauzele izbucnirii revoluției în Europa au fost următoarele: lupta împotriva dominației străine a Marilor Puteri (imperiile multinaționale), lipsa drepturilor și libertăților democratice și regimurile absolutiste.

3. Cauze și forțe participante

- 1843 - la București, Nicolae Bălcescu, Ion Ghica și Christian Tell au pus bazele societății secrete *Frăția* (după model francez), alcătuită din tineri intelectuali, fii de boieri cu studii la universități din Europa (*bonjouristi*), scopul declarat fiind declanșarea unei revoluții pentru înlăturarea regimului politic existent în Principatele Române și crearea unui stat național modern, independent sau autonom din punct de vedere politic;
- revoluțiile de la 1848 din Principatele Române s-au înscris în valul de mișcări revoluționare care a cuprins Europa în primăvara anului respectiv, fiind opera intelectualilor „*pașoptiști*”;
- cauzele revoluției din spațiul românesc au fost următoarele:
 - a. Asuprirea străină prezentă în cele trei țări românești;
 - b. Existența regimului politic bazat pe Regulamentele Organice în Țara Românească și Moldova;
 - c. Nerespectarea autonomiei interne (în Transilvania și egalitate în drepturi pentru națiunea română).
- obiectivele urmărite de revoluționari au fost următoarele:
 - a. Modernizarea societății și statelor românești (absența drepturilor și libertăților cetățenești);
 - b. Eliminarea vechilor privilegii feudale;
 - c. Emanciparea și împroprietărirea țăranilor (cu sau fără despăgubire).
- forțele participante la revoluție au fost următoarele: tinerii intelectuali, burghezia, boierimea de orientare democratică, orășenimea și țăranimea.

4. Desfășurarea revoluției

I. Moldova:

- 27 martie 1848 - la Iași (în clădirea Hotelului Petersburg), a avut loc prima mișcare revoluționară, la care au participat aproape 1000 de persoane, liderii fiind Vasile Alecsandri, Mihail Kogălniceanu, Alexandru Ioan Cuza, Costache Negri, Alecu Russo și Lascăr Rosetti;
- s-a alcătuit programul numit *Petițiunea-Proclamațiune*, cu cereri moderate precum: desființarea cenzurii, reforma învățământului, eliberarea deținuților politici și îmbunătățirea situației țăranilor;
- domnul Mihail Sturdza a reprimat cu brutalitate mișcarea, 13 revoluționari au fost arestați și au fost trimiși în exil la Istanbul, iar 6 dintre aceștia au scăpat și s-au refugiat în Transilvania și Bucovina ⇒ sfârșitul revoluției din Moldova;

- iunie - trupele ruse au intrat în Moldova;
- în exil, revoluționarii moldoveni au alcătuit noi programe reformatoare, cu un caracter radical, *Prințiipiile noastre pentru reformarea patriei* (Brașov, Transilvania) și *Dorințele partidei naționale din Moldova* (Cernăuți, Bucovina).

II. Țara Românească:

- mai 1848 - la București, a fost creat un Comitet revoluționar din care au făcut parte Nicolae Bălcescu, Ion Ghica, Ion C. Brătianu, Constantin Alexandru Rosetti, Ștefan Golescu, Nicolae Golescu, Radu Golescu, Alexandru C. Golescu și Ion Heliade Rădulescu;
- 9 iunie - comitetul a hotărât declanșarea revoluției în patru locuri, dar, din cauza măsurilor luate de domnul Gheorghe Bibescu (1843-1848), revoluția a izbucnit doar la Islaz;
- 9 iunie - la Islaz, s-a citit programul *Proclamația*, cele mai importante cereri fiind următoarele: respectarea autonomiei administrative și legislative, domn ales pe 5 ani, Adunare Constituantă, desființarea cenzurii și libertatea tiparului, desființarea privilegiilor feudale și impozit general și împrăștierea țăranilor cu despăgubire;
- 11 iunie - la București, a început revoluția, domnitorul Gheorghe Bibescu a fost de acord cu cererile revoluționarilor ⇒ 13 iunie - Bibescu a abdicat și s-a refugiat la Brașov, în Transilvania;
- 12 iunie - la București, în articolul *Către frații noștri din Moldova*, publicat în gazeta *Pruncul Român*, s-a făcut apel la unire;
- 14 iunie - s-a alcătuit Guvernul Provizoriu al Țării Românești (compus din mitropolitul Neofit, Ion Heliade Rădulescu, Ștefan Golescu, Christian Tell, Gheorghe Magheru, Nicolae Bălcescu, Alexandru C. Golescu, Constantin Alexandru Rosetti și Ion C. Brătianu), iar în zilele următoare acesta a adoptat mai multe măsuri: au fost abolite rangurile boierești, s-a adoptat tricolorul cu deviza „*Dreptate și Frăție*”, au fost eliberați deținuții politici, s-a format „o comisie a proprietății”, pentru a rezolva problema agrară, și s-a constituit o forță de apărare sub conducerea generalului Gheorghe Magheru (prin crearea unei gărzii civice și a unei armate naționale);
- 13 iulie - pentru a preveni intervenția trupelor străine, la sugestia generalului otoman Suleiman Pașa, guvernul provizoriu a fost înlocuit de o **locotenență domnească**;
- sub presiunea Imperiului Rus, Imperiul Otoman a hotărât să intervină militar pentru a reprimă revoluția;
- 13 septembrie - otomanii au ocupat Bucureștiul, după ce au înfrânt pe Dealul Spirii compania de pompieri a orașului, condusă de căpitanul Pavel Zăgănescu, și regimentul colonelului Radu Golescu, iar mai mulți lideri ai revoluției au fost arestați;
- 15 septembrie - în București, au intrat trupele rusești ⇒ sfârșitul revoluției din Țara Românească.

III. Transilvania:

- 15 martie 1848 - la Budapesta, a început revoluția, forțele ungare au învins armatele austriece și au format un guvern provizoriu (de un naționalism excesiv, n-a recunoscut drepturile politice ale altor națiuni și a dorit să refacă Ungaria medievală) condus de Lajos Kossuth (1848-1849);
- la Bratislava, Dieta maghiară a votat anexarea Transilvaniei la Ungaria, fără să respecte dreptul de vot al locuitorilor români ⇒ revoluția maghiară a intrat în conflict cu mișcarea omonimă din Transilvania;
- 18 aprilie - liderii românilor din Transilvania (Simion Bărnuțiu, Andrei Șaguna, Avram Iancu și George Bariț) s-au întâlnit la Blaj și au hotărât convocarea unei Mari Adunări Naționale;
- 3/15 mai - la Blaj, Marea Adunare Națională a aprobat *Petițiunea Națională* prin care au cerut următoarele: autonomia națiunii române și egalitate în drepturi cu celelalte naționalități, reprezentare în Dietă, proporțional cu numărul locuitorilor, independența Bisericii române și egalitatea acestora în drepturi cu celelalte culte religioase din Transilvania, învățământ românesc de toate gradele și respingerea anexării Transilvaniei la Ungaria;
- 5/17 mai - la Cluj, Dieta a votat alipirea Transilvaniei la Ungaria;
- 3/15-13/25 septembrie - la Blaj, s-a convocat o nouă adunare națională, în cadrul căreia a fost respinsă anexarea Transilvaniei la Ungaria ⇒ 1848-1849 - în Munții Apuseni, Avram Iancu a organizat apărarea armată împotriva gărzilor maghiare;
- 2/14 iulie 1849 - la Seghedin, s-a semnat un *Proiect de pacificație* între Avram Iancu și Lajos Kossuth (mediat de Nicolae Bălcescu), dar acest act a fost unul inutil și tardiv, deoarece avansul

forțelor austriece în teritoriul controlat de forțele revoluționare nu a mai putut fi oprit;

- 1/13 august - la Șiria, armata revoluționară maghiară a fost înfrântă de trupele austro-ruse ⇒ sfârșitul revoluției din Ungaria și Transilvania.

IV. Bucovina și Banat:

- 8 mai 1848 - la Cernăuți, a avut loc o adunare populară, prezidată de Eudoxiu Hurmuzachi, în cadrul căreia s-a citit programul românilor din Bucovina, *Petiția țării*;

- revendicările românilor din Bucovina au fost următoarele: autonomia provinciei în cadrul Imperiului Austriac și mai multe drepturi politice pentru populația majoritară, românească;

- 15 iunie 1848 - la Lugoj, a avut loc o adunare condusă de Eftimie Murgu, în cadrul acesteia fiind dat citirii programul românilor din Banat, *Petiția neamului românesc din Ungaria și Banat*;

- revendicările românilor din Banat au fost următoarele: autonomia provinciei în cadrul Imperiului Austriac și recunoașterea națiunii române.

5. Urmări

- 1848-1849 - proiectul politic pașoptist a demonstrat necesitatea modernizării societății și a structurilor politice din Principatele Române;

- revoluțiile din Principate au contribuit la dezvoltarea conștiinței naționale și au ridicat problema unirii, precum și pe cea a independenței naționale.

Pentru o mai bună înțelegere a subiectului studiat vizionați următoarele videoclipuri:

<https://www.youtube.com/watch?v=etwNyB1FpXg>

https://www.youtube.com/watch?v=w7HOCToX_fu

BIBLIOGRAFIE:

1. Dumitrescu, Doru, Manea, Mihai, *Mic dicționar enciclopedic de termeni istorici*, Editura Meronia, București, 2008.
2. Barnea, Alexandru (coordonator), Manea, Vasile Aurel, Palade, Eugen, Teodorescu, Bogdan, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Corint, București, 2007.
3. Petre, Zoe (coordonator), Căpiță, Carol, Stănescu, Ecaterina, Lung, Ecaterina, Livadă-Cadeschi, Ligia, Ciupală, Alin, Țurcanu, Florin, Vlad, Laurențiu, Andreescu, Sorin, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Corint, București, 2008.
4. Adăscăliței, Felicia, Lazăr, Liviu, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Corvin, Deva, 2007.
5. Băluțoiu, Valentin, Grecu, Maria, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2007.
6. Scurtu, Ioan, Cristea, Niculae, Curculescu, Marian, Dincă, Constantin, Soare, Aurel Constantin, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Economică Preuniversitară, București, 2008.
7. Dondorici, Florentina, Lica, Elena Emilia, Poamă, Emil, Ionescu, Vasile, Osanu, Octavian, Stoica, Relu, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Gimnasium, București, 2008.
8. Stan, Magda, Vornicu, Cristian, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Niculescu ABC, București, 2015.
9. Bărbulescu, Mihai, Deletant, Dennis, Hitchins, Keith, Papacostea, Șerban, Teodor, Pompiliu, *Istoria României*, Editura Corint Educațional, București, 2014.
10. Constantiniu, Florin, *O istorie sinceră a poporului român*, Editura Univers Enciclopedic Gold, București, 2008.
11. Bulei, Ion, *O istorie ilustrată a românilor*, Editura Litera, București, 2018.
12. Djuvara, Neagu, *O scurtă istorie ilustrată a românilor*, Editura Humanitas, 2013.
13. Hitchins, Keith, *Românii: 1774-1866*, Editura Humanitas, București, 2018.
14. Isar, Nicolae, *Istoria modernă a românilor: 1774/1784-1918*, Editura Universitară, București, 2006.
15. Damean, Sorin Liviu, Oncescu, Iulian, *O istorie a românilor de la Tudor Vladimirescu la Marea Unire (1821-1918)*, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2015.